

3. пакет енергетских прописа ЕУ

- основне поставке и перспективе имплементације у Србији -

Петар Максимовић
Генерални секретар

ГАС 2010
Врњачка Бања, 18-21.мај 2010.

Садржај

- **Енергетска политика ЕУ**
- **Прекогранична сарадња регулатора и ТСО**
- **Транспорт природног гаса**
- **Дистрибуција природног гаса**
- **Складиштење природног гаса**
- **Заштита потрошача и малопродајно тржиште**
- **Национална регулаторна тела**
- **Имплементација 3. пакета у Србији**
- **Закључак**

Енергетска политика ЕУ

Стратешки циљеви ЕУ

Унутрашње тржиште енергије ЕУ #1

Унутрашње тржиште енергије ЕУ #2

Јединствено унутрашње тржиште енергије ЕУ још није успостављено, иако је постигнут значајан напредак

- **Главне препреке**

- Вертикална интеграција, концентрација тржишта
- Није остварена интеграција тржишта на нивоу ЕУ (недостатак капацитета на интерконекторима, недовољна сарадња оператора преносних система)
- Недовољна транспарентност
- Неусаглашене надлежности и недовољна координација регулаторних тела

Прекогранична сарадња

Прекогранична сарадња

- **ACER**

- Даје мишљења и препоруке ТСО-има, регулаторима и институцијама ЕУ
 - Правила рада мрежа (“network codes”)
 - Десетогодишњи планови развоја мрежа
- Надзор тржишта
- Одлучивање о условима приступа интерконекторима и изузећима од приступа треће стране

- **ENTSO-G**

- Правила рада мрежа ЕУ
- 10- годишњи план развоја мрежа ЕУ
- Сарадња регулаторних тела
- Регионална солидарност

Транспорт природног гаса

Раздвајање #1

- **Власничко раздвајање**
- **ISO- Независни оператор система**
- **ИТО- Независни оператор транспорта**

Раздвајање #2

Власничко раздвајање- TSO

- Власник мреже обавља послове TSO
- Произвођачи и снабдевачи гаса и електричне енергије не могу имати контролу над TSO (и обрнуто!):
 - × поседовање већинског удела
 - × коришћење гласачких права
 - × именоване управљачких органа
 - × директна или индиректна контрола
- Иста лица не могу именовати упр. органе у TSO и П/С
- Иста лица не могу истовремено бити чланови упр. органа TSO и П/С
- Сертификација TSO
 - у власништву лица из земље чланице
 - у власништву лица из трећих земаља (“руска клаузула”)
- Рок: 03.03.2012. (реструктурирање)

Раздвајање #3

Независни оператор система- ISO

- ISO обавља послове TSO
- Произвођачи и снабдевачи гаса и електричне енергије не могу имати контролу над ISO (и обрнуто!):
 - × поседовање већинског удела
 - × коришћење гласачких права
 - × именоване управљачких органа
 - × директна или индиректна контрола
- Иста лица не могу именовати упр. органе у ISO и П/С
- Иста лица не могу истовремено бити чланови упр. органа ISO и П/С
- Сертификација ISO
- Раздвајање власника мреже од производње и снабдевања
 - правно раздвајање
 - функционално раздвајање
 - рачуноводствено раздвајање
- Власник мреже финансира инвестиције
- Рок: 03.03.2012. (реструктурирање)

Програм усаглашености

Раздвајање #4

Независни оператор транспорта- ITO

- ITO - власник мреже и TSO као део верт. инт. предузећа
- ITO располаже:
 - основним средствима у власништву
 - сопственим људским ресурсима
 - финансијским средствима
- Раздвајање ITO од производње и снабдевања
 - правно раздвајање (д.о.о.)
 - функционално раздвајање
 - рачуноводствено раздвајање
- Надзорни одбор
- Сертификација ITO
- Рок: 03.03.2012.

Програм усаглашености

10- годишњи план развоја мреже

- **Садржај:**
 - Индикација о инвестицијама у наредних 10 година
 - Инвестиције које ће се покренути у наредне 3 године
 - Динамику свих инвестиционих пројеката
- **Улазни подаци**
 - Прогноза производње, потрошње и прекограничне трговине
 - Инвестициони планови за регионалне и ЕУ мреже
 - Инвестициони планови за складишта и LNG
- **Јавна расправа, надзор и корективне мере**

Тарифе

- **Entry- exit тарифе**
 - Посебне цене за сваку улазну и излазну тачку националне мреже (система)
 - Раздвајање уговорених трансакција од физичких токова
 - Трговина гасом без обзира на локацију у систему
 - Повећана ликвидност и конкуренција на тржишту
 - Позитивна искуства из UK, NL i DE
 - Имплементација до 01.09.2011.

Дистрибуција природног гаса

Раздвајање

- Правно раздвајање
- Функционално раздвајање
 - организација
 - одлучивање
- Рачуноводствено раздвајање
- Изузеће

Програм усаглашености

“Паметне мреже”

Циљеви промоције

- Унапређење малопродајног тржишта
- Иновативне тарифне структуре
- Унапређење тачности рачуна
- Нижи рачуни (одзив потрошача)
- Енергетска ефикасност

Складиштење природног гаса

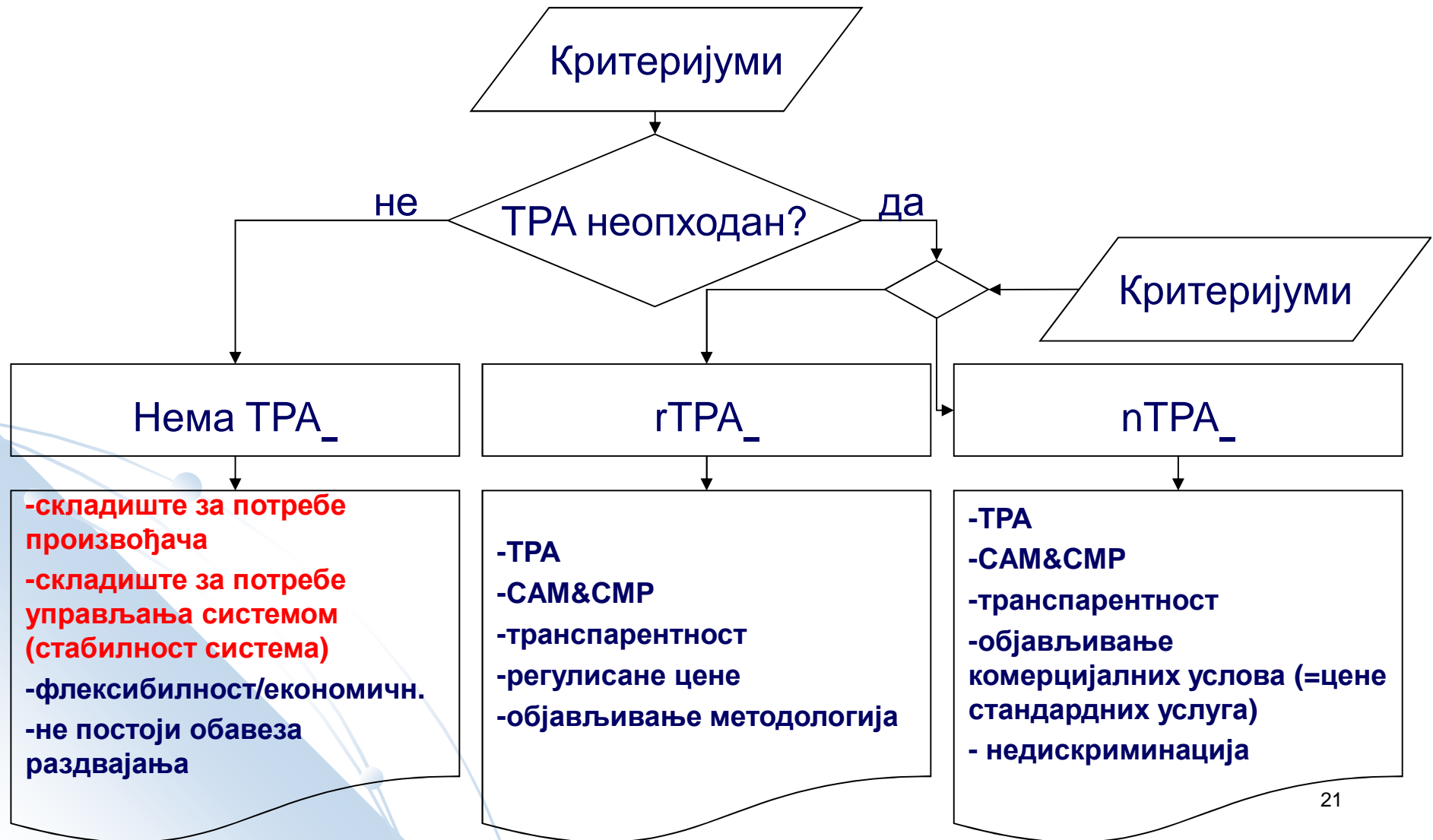

Раздвајање

- Раздвајање SSO од производње и снабдевања
 - правно раздвајање
 - функционално раздвајање
 - рачуноводствено раздвајање
- Примена- само ако важе rTPA ili nTPA
- Рок: 03.03.2012.

Програм усаглашености

Приступ складишту

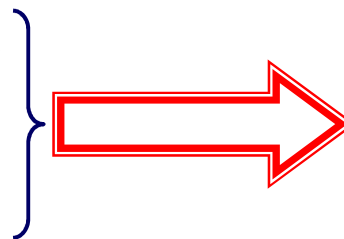

Сигурност снабдевања и одбијање приступа

- **Стратешке резерве гаса**
 - Ванредне ситуације- поремећаји у снабдевању
 - Није предвиђен посебан третман
 - Могућа примена члана 3- јавна обавеза

- **Одбијање приступа**

- Недостатак капацитета
- Јавна услуга
- “Пуно за празно”

Рестриктивно
одобравање

Заштита потрошача и малопродајно тржиште

Заштита потрошача #1

- **“One stop shop”**
- **Омбудсман**
- **Снабдевачи обезбеђују:**
 - **Једноставне и јевтине процедуре за спорове**
 - **Добар квалитет услуга**
 - **Решавање жалби у року од 3 месеца**
- **Контролна листа за потрошаче енергије**

Заштита потрошача #2

- **Социјално угрожени потрошачи**
 - Дефиниција социјално угроженог потрошача
 - Могућност забране искључивања у критичним периодима
 - Усаглашеност са осталим мерама социјалне заштите
 - Национални акциони план

Малопродајно тржиште

- **Објављивање правила**
- **Промена снабдевача**
 - Рок: 3 недеље
 - Рок за коначан обрачун - 6 недеља
 - Промена снабдевача се не наплаћује
- **Информисање потрошача и снабдевача**
- **Оптимизација потрошње гаса**
 - Услуге енергетског менаџмента
 - Тарифне структуре
 - Интелигентни системи мерења и “паметне мреже” (план имплементације!)

Национална регулаторна тела

Независност регулатора

- **Правна и функционална независност**
- **Аутономија у одлучивању**
 - **Ex ante-** нису дозвољене инструкције од државних органа или енергетских субјеката
 - **Ex post-** одлуке регулатора су правно обавезујуће; претходно одобрење, измена или суспензија одлуке регулатора није дозвољена

Послови регулатора

- **Тарифе за приступ мрежама**
 - Регулатор доноси или одобрава методологије или тарифе
 - Регулатор може донети привремене тарифе
- **Надзор енергетских субјеката**
 - Раздвајање
 - Приступ мрежи и складишту
 - Инвестиције
 - Тржиште и конкуренција
 - Заштита потрошача
- **Заштита потрошача**
 - Квалитет снабдевања (комерцијални и технички)
 - Цене за домаћинства
 - Број искључења
 - Одлучивање по жалбама

Овлашћења регулатора

- Доноси правно обавезујуће одлуке
- Спроводи испитивања функционисања тржишта
- Захтева и добија информације од енергетских субјеката
- Изриче ефективне и пропорционалне казне (до 10% годишњег промета)

Имплементација 3. пакета у Србији

Имплементација у Србији

- **Уговор о Енергетској заједници**
 - Консултације у току (амандман на Уговор)
 - Могуће даље дерогације
- **Процес стабилизације и придруживања**
 - 3. пакет није део НПИ

Завршне напомене

Уместо закључка #1

Препреке развоју тржишта

“Трећи пакет”

Вертикална интеграција и концентрација тржишта

Раздвајање, правила тржишта

Недовољна интеграција националних тржишта

Прекогранична сарадња регулатора и ТСОа, правила рада мрежа, инвестиције

Недовољна транспарентност

Детаљно специфициране обавезе; надзор; казне

Неусаглашене надлежности и недовољна координација регулаторних тела

Ојачана независност регулатора
Повећане надлежности
ACER

Уместо закључка #2

- **Имплементација 3. пакета у ЕУ је у току**
- **Краткорочни приоритет Републике Србије- пуна имплементација 2. пакета**
- **3. пакет- обавезна ставка у средњорочним плановима енергетских субјеката, државних органа и регулатора**

Хвала на пажњи!

Контакт:

Петар Максимовић

Агенција за енергетику Републике Србије, Теразије 5/У , 11000 Београд

тел: + 381 11 3033829; факс: + 381 11 3225780

e-mail: petar.maksimovic@aers.rs URL: www.aers.rs